

Årsberättelse 2021 SLU Nationellt centrum för djurvälfärd, SCAW

SCAW:s historia

Regeringen föreslog i budgetpropositionen inför 2008 att landets kompetens inom djurskyddsområdet bör samlas och att aktiviteter inom djurskyddsområdet bör samordnas. De föreslog därför att ett centrum för djurskyddsforskning med betoning på lantbrukets djur och försöksdjur skulle inrättas av SLU. Centrumet skulle hantera frågor inom djurskyddsområdet. Nationellt centrum för djurvälfärd, SCAW, bildas 2008 och utsåg professor Mats Sjöquist till föreståndare. En styrgrupp bildades och docent Margareta Stéen tillsattes som biträdande föreståndare 2009. SCAW:s fokusområden var då livsmedelsproducerande djur och försöksdjur.

Efter tio verksamma år lät SLU utvärdera SCAW:s verksamhet under åren 2019-2020. Utredningen leddes av en extern utredare, Charlotte Hallén Sandgren, tillsammans med sekreterare Kristina Dahlborn, SLU. Utredningen avrapporterades i mars 2020.

Den 1 februari 2021 bildades Nya SCAW, med sitt huvudsakliga uppdrag fokuserat på livsmedelsproducerande djur. Samtidigt fick SCAW en ny föreståndare, Lotta Berg.

SCAW:s styrgrupp

SCAW:s styrgrupp består av fem ordinarie ledamöter, meriterade forskare, från SLU. Styrgruppen har även adjungerade ledamöter, representanter från Näringsdepartementet, Jordbruksverket, Livsmedelsverket, externa universitet och länsstyrelserna. Nuvarande styrgrupp tillsattes 2019 och har under 2021 haft fyra styrgruppsmöten. I tabellen nedan ses styrgruppens nuvarande sammansättning.

Ordinarie ledamöter	Adjungerade ledamöter
Harry Blokhuis, ordförande, SLU	Amanda Anderson, Näringsdepartementet
Linda Keeling, SLU	Helena Elofsson, Jordbruksverket
Rauni Niskanen, SLU	Ingrid Ragnarsson, länsstyrelsen
Anna Wallenbeck, SLU	Michael Axelsson, Göteborgs Universitet
Ulf Emanuelson, SLU	Anna Lindgren, Livsmedelsverket
	Lotta Berg, SCAW
	Birgitta Staaf Larsson, SCAW

Verksamhet på EU och internationell nivå

OIE

Under året har SCAW deltagit i två styrgruppsmöten med OIE Platform on animal welfare for Europe, haft tre styrgruppsmöten i OIE-Collaborating Centre tillsammans med IZSAM samt ett arbetsmöte. Dessutom var SCAW med och organiserade OIE Animal Welfare Forum “Animal Welfare and the UN Sustainable Development Goals”, som genomfördes virtuellt i två olika tidszoner under tre dagar vid månadsskiftet april-maj. SCAW har också deltagit som lärare i IZSAMs OIE Twinningprojekt 'Animal Welfare principles applied to different farm animal production systems and veterinary public health sectors' i november för Tunisien.

EURCAW-Ruminants&Equines

EU-kommissionen godkände ansökan i slutet av 2019 och EURCAW - Ruminants & Equines skulle starta sin verksamhet 1 juni, men starten drog ut på tiden eftersom kontraktet inte blev slutligt signerat av kommissionen. Nu är dock verksamheten igång.

Care4Dairy

EURCAW - Ruminants & Equines skickade tillsammans med IDELE (forsknings- och utvecklingsinstitut i Frankrike) och Phylum (konsultbolag rörande strategier inom livsmedelskedjan i Frankrike) in en ansökan till kommissionen om att ta fram Best practice för kalvar, kvigor, mjölkkor och för kor som ska gå till slakt. Ansökan blev beviljad och projektet kommer att starta i januari 2022.

EuroFAWC

SLUs vetenskapliga råd för djurskydd är medlem av The European Forum for Animal Welfare Councils, EuroFAWC (<https://www.eurofawc.com/home/1>). VRD

har under året medverkat i EuroFAWCs årliga möte (i år digitalt) samt i diverse erfarenhetsutbyten via e-post. Visst informationsutbyte sker här även med SCAW.

BTSF

Medarbetare vid SCAW har under året medverkat i arbetet med BTSF-utbildningar om djurvelfärd och djurskyddskontroll vid grisproduktion och även medverkat i framtagandet av en onlinekurs beträffande inspektioner av anläggningar med slaktkycklinguppfödning.

ISO-standarder

SCAW har deltagit i Swedish Standards Institute (SIS) möten och bevakat standarder rörande djurvelfärd.

HERMES

SCAW har deltagit i EU-projektet ”HERMES” under ERASMUS+ med målet att harmonisera försöksdjursutbildningar i Europa. Projektet har slutrapporterats under året.

ITP

SCAW har under året varit en del av en projektledningsgrupp som med SVA som projektägare leder ett SIDA-finansierat kapacitetssuppleveringsprogram (International Training Program, ITP), på temat Healthy Livestock – Safe food, med partnerländer i östra Afrika.

Övrigt

SCAW har även bistått i utredningar beställda av EU-kommissionen angående djurvelfärdsmärkning samt vilken påverkan CAP haft på djurvelfärden i Sverige.

Verksamhet inom Norden och Baltikum

NordCAW

SCAW har tillsammans med kollegor inom NordCAW och framtidsplattformen SLU One Health anordnat en digital konferens i juni på temat One Welfare, med finansiering av NKJ.

SCAW deltog även i en digital NordCAW-konferens anordnad av kollegor i Lettland på temat välfärd för mjölkkor och kalvar. Flera föreläsare från SLU deltog. Ett möte mellan de ingående länderna i NordCAW hölls i samband med konferensen.

ABWI

Projektet Animal Based Welfare Indicators, ABWI, har slutrapporterats till Nordiska ministerrådet.

HAnimSPAC

Happy Animals for Sustainable Production And Consumption, HAnimSPAC project, ett samarbetsprojekt mellan universitet och forskningsinstitut i Sverige, Estland, Lettland, Litauen, Ukraina och Azerbajdzjan, lett av Galia Zamaratskaia har startats. En ansökan om Erasmus+-medel till projektet Sustainable Livestock Production and Animal Welfare – SuLAWe har påbörjats med hjälp av de “seed money” som erhållits. Dessa projekt syftar bl.a. till att öka medvetenheten och kunskapen om djurvälstånd, även kopplat till lagstiftning, antibiotikaförbrukning och hållbarhet, hos de medverkande länderna.

Verksamhet på svensk nivå

Nationell kontaktpunkt för skydd av djur vid tidpunkten för slakt och annan avlivning

SCAW är av regeringen utsedd att vara Sveriges kontaktpunkt i enlighet med artikel 20 i förordning (EG) nr 1099/2009. Målet med förordningen är att nå ett gott djurskydd i samband med avlivning av djur, inklusive slakt av djur vid slakteri.

Det innebär bland annat att centret har tillhandahållit oberoende vetenskapligt stöd till de behöriga myndigheterna Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelsen. Kontaktpunkten har också bistått och stöttat kontrollmyndigheterna, samt anordnat årliga utbildningsträffar för de djurskyddsansvariga vid landets slakterier. Utöver detta har SCAW även haft ett aktivt utbyte med kontaktpunktens motsvarigheter i andra medlemsstater inom EU och med EU-kommissionen.

SCAW har bistått Jordbruksverket att ta fram nationella vägledningar för god praxis för djurskydd vid slakt, enligt EU-förordning 2009/1099. Vägledningarna omfattar nöt, gris, får/lamm och ren samt slaktkyckling och värphöns.

Nationell kontaktpunkt för PARERE (Preliminary Assessment of REgulatory RElevance)

I och med omorganisationen av SCAW har centret inte längre försöksdjur som ett prioriterat uppdrag. Under året har ansvaret för PARERE, med SCAW:s samtycke, därför flyttats från SCAW till Jordbruksverkets 3R-center. Detta har gjorts genom en ändring i djurskyddsförordningen.

Djurskyddsförordning (2019:66) t.o.m. SFS 2021:889

5 § /Träder i kraft I:2021-11-15/ Jordbruksverket (kompetenscentrumet för 3R-frågor) är kontaktpunkt enligt artikel 47.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. Förordning (2021:889).

Forskningsnätverk, projekt och samarbeten

Tiden som djurvelfärdsindikator vid ringmärkning av vilda fåglar

En vild fågels utsatthet och energiåtgång ökar ju längre tid den är i fångenskap. SCAW deltar tillsammans med institutionen för vilt, fisk och miljö, SLU, i ett projekt där tidsåtgången för de olika momenten i ringmärkningen dokumenteras. Resultaten ska ligga till grund för mer omfattande studier avseende förkortade hanteringstider (Refinement) vid ringmärkning. Projektet finansieras av Marie-Claire Cronstedts Stiftelse.

Observationsstudie på björnar i hägn

Vilda djur i hägn används vid träning och test av jakthundar. Hur det hägnade viltet upplever träningarna eller testen är i många fall oklart. Projektet har finansierats av Svenska Djurskyddsföreningen och resultatet rapporterades in under året.

Sociala tjänstehundar

SCAW har tillsammans med kollegor inom och utanför SLU arbetat vidare med en rapport om sociala tjänstehundar. Rapporten, som ges ut av SLU Future One Health, ska publiceras under 2022.

Externa expertgrupper och arbetsgrupper

SCAW:s personal deltar i flera nätverk, referensgrupper och råd där frågor om djurvelfärd är centrala.

SCAW ingår i:
Näringsdepartementets nationella djurskyddsnätverk
Näringsdepartementets samrådsgrupp för djurskydd vid slakt
Jordbruksverkets dialoggrupp djurskydd
Jordbruksverkets referensgrupp för vilt och djurskydd
Samverkansgruppen för hundvelfärd (bestående av SKK, Veterinärförbundet, SJV, länsstyrelserna, SLU, m.fl.)
Uppsala regionala djurförsöksetiska nämnd
Sveriges Nationella kommitté (NK) för skydd av djur som används för vetenskapliga ändamåls expertgrupp
Swedish Standard Institutes (SIS) tekniska kommitté
Nordiska myndighetsgruppen Animal Based Welfare Indicators, ABWI för framtagande av djurbaserade kriterier i den offentliga kontrollen
Upplandsmårdens referensgrupp för hållbarhetskriterier för livsmedel och måltidstjänster
Medverkar även i ett antal nationella och internationella grupper och nätverk gällande djurskydd och djurskyddsforskning
Viltforum vid fakulteten för skogsvetenskap, ett forum för internt samarbete om viltfrågor på SLU

Seminarier/workshops/utbildningar

Seminarier (huvudarrangör)

Under 2021 har SCAW inte anordnat några fristående nationella seminarier. Detta beror huvudsakligen på corona-pandemin, men även på att SCAW delvis fått ändrat uppdrag och på att vi under året fokuserat på att delta i seminarier med andra huvudarrangörer.

Se även aktiviteter under de olika projekten/samarbetena, t.ex. NordCAW.

Seminarier (medarrangör)

SCAW deltog som talare och medarrangör till ett seminarium vid SLU, då rapporten om sociala tjänstehundar presenterades.

Seminarier (inbjudna talare)

SCAW föreläste vid riksdagens seminarium om hundsmuggling.

SCAW deltog som föreläsare vid VOOVs (Veterinär omtanke om våldsutsatta) årsmöte för att föreläsa om hur djur påverkas vid våld i nära relationer.

SCAW föreläste vid ett seminarium anordnat av Djurskyddsinspektörernas riksförening (DIRF) angående träning på vilda djur i hägn.

SCAW deltog med flera föreläsningar under Kontrolldagarna, d.v.s. fortbildningsdagar arrangerade av Jordbruksverket och länsstyrelserna.

SCAW deltog i ett samråd om djurvälstånd vid bekämpning av invasiva arter inom EU: Regional Workshop on Humane Management of Vertebrate invasive alien species of concern – boreal region.

Kurser/utbildningar

SCAW har, i samarbete med KRAV, arrangerat de årliga fortbildningsträffarna för de djurskyddsansvariga vid landets slakterier.

SCAW har på förfrågan från Dagab genomfört en utbildning angående djurvälstånd för lantbrukets djur och dess koppling till antibiotikaanvändning och antibiotikaresistens för inköpare och upphandlare inom Dagab.

SCAW har medverkat som föreläsare vid Jordbruksverkets och länsstyrelsernas kontroll dagar.

SCAW har deltagit vid länsstyrelserna i Uppsala, Stockholm och Sörmlands läns kurs om hull och renhet på nötkreatur som genomfördes på Berga lantbruksskola.

Förfrågningar och remisser

SCAW har under året skrivit sju olika utlåtanden till Länsstyrelsen och Polismyndigheten i olika djurskyddsfrågor gällande livsmedelsproducerande djur, minkar respektive sport- och sällskapsdjur. SCAW:s medarbetare har även deltagit som expertvittnen i polisutredningar och rättegångar i olika djurskyddsärenden.

SCAW har även besvarat följande remisser och samråd från olika centrala myndigheter och departement, etc:

- Naturvårdsverket om Naturvårdsverkets beslut om licensjakt på gråsäl samt Naturvårdsverkets beslut om skydds jakt på knobbsäl och vikare (Naturvårdsverket)
- Krav på att hålla djur lösgående – konsekvenser, övergångsbestämmelser och andra incitament än lagstiftning (rapport 2019:17, Näringsdepartementet)
- Anlagsprov grävling (Naturvårdsverket)
- Nordiska åtgärder emot hundsmuggling (Nordiska rådet)
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om förprovning, L35 (Jordbruksverket)
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning, L101 (Jordbruksverket)
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om fjäderfåhållning inom lantbruket mm, L111 (Jordbruksverket)
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om cirkusdjur, L116 (Jordbruksverket)
- Strategi för svensk viltförvaltning (Naturvårdsverket)
- Kliniska läkemedelsprövningar på djur (Läkemedelsverket)
- Föreskrifter om offentlig djurskyddskontroll, L44 (Jordbruksverket)
- KRAV:s visionära målbilder, version 2 (KRAV)

SLU:s Vetenskapliga råd för djurskydd (VRD)

SCAW har under året utgjort kanslifunktion åt VRD.

Kommunikation

SCAW arbetar vidare med kommunikationen med nationella och internationella aktörer inom djurvälståndsområdet med avsikt att profilera SCAW och SLU:s arbete inom djurskydd/djurvälstånd och för att fortsättningsvis etablera ett hållbart varumärke för djurvälståndsförfrågningar på SCAW och vid SLU.

Kommunikationsplan

SCAW:s kommunikationsplan uppdaterades under 2020.

Strategi och vision 2021-2025

SCAW har utarbetat ett nytt förslag till strategi och vision för SCAW som kommer att beslutas i början på nästa år.

Hemsidan

Hemsidan har uppdaterats löpande under året med nyheter, seminarier, projekt, publikationer samt yttranden från SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd.

Kanslifunktioner

Med administrativ assistans från institutionen för HUV diarieför och upprättar SCAW dokument fortlöpande och registrerar in- och utgående handlingar i ärendehanteringssystemet Public 360.

Koordinering av remissvar inom SLU och att vara behjälplig med diarieföring, handräckning och personal åt det Vetenskapliga rådet för djurskydd är en väsentlig del av kansliets arbete. Samverkansverktyget Teams och SCAW:s egen server används som samlingsplats för arbetsmaterial och ärendehantering.